

Տարեկան 10 ռ., վեց ամիսը՝ 6 ռուբլի, երեք ամիսը՝ 3 ռ. 50 կ., ամիսը՝ 1 ռ., հետագայ 5 կ.:
Հոգաբարձու և գրասենյակի գործակալները՝ խմբագրությանը:

Խմբագրության հասցեն՝ Тифлис, Редакция „Нор-Дар“
կամ Tiflis, Rédaction „Nor-Dar“

Խմբագրությանը բաց է ամեն օր (բացի առիթներից) ժամը 9-ից մինչև 2-ը: Ճայտարարությունները ընդունվում են ամեն լեզուներով: Ճայտարարությունները բաժին 2 կ., ընկալման համար կընկալվա՞ն:

ԲՈՎԱՆԴԱՌՈՒԹՅՈՒՆ

Գրողն ի կանգնեց. — Լուրեր:
Մեզ գրում են. — Համախոս: Թաւրի-
զից: Ռաշտից: Մարաղայից: Պետերբուր-
գից: Մոսկովայից: Ս. Էմիլիանից: Երե-
ւանից: Հոլանդից:
Թաւրի:
Հայ ժողովրդական երգերը և հայր
Գոմիստի կոնցերտը:
Հագարաճական ընտրութիւնները մե-
ղանում:
Թ ղ թ ա կ ց ու թ ի ն ն ե թ. — Նա-
մակներ Պարսկաստանից: Թաւրի:
Դատաստանական:
Գ ա ղ ա թ ա կ ա ն. — Թիւրքիա: Բու-
ղարի: Գերմանիա:
Հեռագրական լուրեր:
Թեր և զեմ:
Ք ա յ ա ա թ ա թ ի ն ն ե թ:

Ե Ր Ո Ւ Ն Ե Ր

Սոյ կաթնաղանձակ տեղապահ տ.
Գրական եպիսկոպոս թէ հեռագրով և
թէ նամակով խորհրդ էր Գ. Պոյի պա-
տրիարքարանին, որ Սահակ եպիսկոպոս
Խաչայեանը, իբրև երկրորդ ընտրելի,
հաստատուի կաթողիկոս Տանի Գիրիկա-
յի և այլև նոր ընտրութիւն չկայանայ:
Գ. Պոյի վերջին պատմով պատգամ
թերթերից իմանում ենք, որ խառն
ժողովը, այս խնդիրը ընտրելու առ-
նելուց յետոյ, որոշել է գրել Գիրիկոս
եպիսկոպոսին, թէ իւր առաջարկը բոլո-
րովին հակառակ է կանոնական տրամա-
դրութեան և արդէն նոր ընտրութեան
համար տնօրէնում է հարկ եղածը,
ուստի չուսով պիտի սկսուին օրինա-
կան գործողութիւնները:
— Գետերբուրգում ապրիլի 2-ին
սպանուեց Ներքին գործերի մինիստր
Կ. Ս. Սիպիազինը (տես հեռագրական
լուրերը): Նա ծնունդ էր 1853 թ-ին,
կրթութիւնն ստացել էր Գետերբուրգի
համալսարանում իւր պետական գոր-
ծունէութիւնն սկսել էր 1876 թ-ու-
կանից, առաջին անգամ նշանակուելով
Ներքին գործերի մինիստրութեան պաշ-
տօնային: Իւր ցոյց տուած ընդունակու-
թիւնների շնորհիւ Սիպիազինն սկսեց
արագօրէն բարձրանալ: Հասնական
ժամանակներում նա վարում էր Խոր-
հովի, յետոյ Գորիսեղիայի և ապա
Մոսկովայի նահանգապետի պաշտօնը:
1893 թ-ին նշանակուեց պետակ-
ն կառավարման մինիստրի օգնական: Գե-
տերբուրգում տեսչական Ներքին գործե-
րի մինիստրի օգնականի պաշտօնը, իսկ
մի տարուց յետոյ էլ նշանակուեց Բա-
քուքայի անուան ստացող խնդրագրե-
րի գիտնի գլխաւոր կառավարիչ: 1899
թ-ին Բաքուի գործերի հրամանով ստան-
նեց Ներքին գործերի մինիստրի ծանր
ու պատասխանատու պաշտօնը, որը
մեծ հռչակով վարում էր մինչև իւր
անկախ մահը:
— Սարգիս արքայ. Հասան-Ջալալա-
նի կտակած գումարը Ներկայումս հասել
է 85,402 ռուբլու: Գառնուած գումարը,
ինչպէս յայտնի է, պիտի շահեցնուի 125
տարի, սկսած 1883 թ-ականից, մինչև
որ դառնայ մօտ 12 միլիոն ռուբլի, և
այնուհետև միայն պիտի գործադրուի
գործերի հիմնում և կտակողի անու-
նով թողարկուող պանթոնի համար: Փողը
շահեցնելու է Մոսկովայի նահանգական
գանձարանում:

Մեզ գրում են. «Թիֆլիսի կանխառ-
քայի բաժնի տարին տասներկու ամիս»
գրելով ամեն օր քաղաքացիներ և արա-
ցուներ հաւաքում են ու ծանոթով խո-
սում իրենց հետաքրքրող հարցերի մասին,
սակայն քիչ չէ և նրանց թիւը, որոնք
ոչ մի գործ չունեն, այլ գալիս են
իրար հետ տեսնուելու և խօսելու: Ար-
դեօք լաւ չէր լինի, որ դուրս բերուի
կանխառքայի բաժնի կառուցումը
գործարար-ընթերցարանի բացումը՝ բա-
ցառապէս հոգեբարձանների համար
(կարծեմ յիշեալ չէ՞նք հենց այդ նպա-
տակով է կառուցուած սրանից մի քա-
նի տարի առաջ): Որքան միջոցառ-
կան կը լինէր, եթէ իրականացած տես-
նէինք շատերի բազմանքը: Գործարարը
բացուելուց յետոյ, անշուշտ այնտեղ կը
հաւաքուէին յիշեալ հոգեբարձանները
ընթերցարանութեան համար և ի գործ
մտնող շէնք լինի: Ծանկալի էր, որ
կանխառքայի նախագահ Գարեգին
հայր սուրբն ուղարկութիւն դարձնէր և
որ առաջ իրագործուէր գործարան-
ընթերցարանի բացումը:
— Այս ամսի գարնանը, մայիսի 10-
ին, լրանում է մեր տաղանդաւոր բանա-
ստեղծ և վիպասան Ղազարոս Աղայեանի
գրական գործունէութեան 40 ամեակը:
Համակերպողների կազմում մի խումբ
պատրաստութիւններ է տեսնում մաս-
նաւոր կերպով ըստ արժանոյն տօնելու
այս բնդմնաւոր 40 ամեակը:
— Ռուս կանանց վիճակը բարեկա-
նող ընկերութիւնը խնդրամատոյց էր
եղել, որ կանանց թոյլ տրուի համալ-
սարանները մտնելու: Այդ խնդիրը
մերժուած է:
— Գետերբուրգում մի քանի բարձ-
րաստիճան անձերի ձեռնբեցութեամբ
հիմնում է մի ընկերութիւն բնական
աղէտներից միաստուողների օգնելու
համար: Ընկերութիւնն իւր գործունէու-
թիւնը տարածելու է ամբողջ Ռուսիա-
յում և իւր ճիղերն է ունենալու բոլոր
գլխաւոր քաղաքներում:
— «Գետերբուրգում ապրող ոմրաձիգ
գնդի պաշտօնավար կապիտան Մ. Ա.
Ուսպենսկի մամուլի գործերի գլխաւոր
վարչութիւնից թոյլտուութիւն է խըն-
դարում բազում հրատարակելու մի ամե-
նօրեայ թերթ՝ «Бакинская Молва» ա-
նունով բաժանորդագիրը լինելու է 7
րուբլի:
— Թիֆլիսում քաղաքային մօր խա-
նութ բաժնու համար քաղաքային
վարչութիւնն այս օրերս հաստատել է
2,641 ռուբլու մի նախահաշիւ: Խանու-
թը բացուած է Բաժանմանի քաղաք-
աւայի տակ, Գոշկին սկուլերի դիմաց,
որտեղ առաջ գտնուած էր աշխատանքի
բերքոն:
— Թիֆլիսի քաղաքային վարչու-
թեան անդամ պ. Խոսրովանը հրաժա-
րական է սուել իւր պաշտօնից հիւան-
դութեան պատճառով: Վարչութեան
նոր անդամը ընտրութիւն է նշանա-
կուած երկուշաբթի, ապրիլի 8 թ:
— Համախոս արկածեալների օգտին
հարմիր խաչ ընկերութեան Գովկաթի
ճիղի վարչութիւնը մինչև ապրիլի 1 ը
ստացել է 51,417 ռ. 41 կ.:
— Համախոս արկածեալներից դար-
ձեալ 28 հոգի այս օրերս դիմել են
Թիֆլիսի քաղաքային վարչութեանը,
խնդրելով օր իրենց էժան գնով գետին
տրուի բնակարաններ կառուցանելու հա-
մար:
— Այս օրերս Թիֆլիսում յանկարծա-

մահ եղաւ հայկական երգչիկ խմբը
կազմակերպող Խ. Գարա-Մուրզան, որը
վերջին ժամանակս վարում էր Թիֆլիսի
առևտրական դպրոցի երգչեղութեան
ուսուցչի պաշտօնը: Հանգուցեալի մար-
մին հօգին յանձնուեց կաթողիկոս գե-
րեղմանատանը:
— Փինանների միջոցառութիւնը
կարգադրել է 32,200 ռ. բաց թողնել
մերթընդ միջոցներու համար Գանձակի
և Բազուի նահանգներում և Դաղստանի
շրջանում:
— Վրաստանի էքզարխի թոյլտու-
թեամբ Թիֆլիսում առաջ 9 նոր եկե-
ղեցի է կառուցուելու:
— Ներքին գործերի մինիստրութեան
մէջ Ներկայումս մի ծրագիր է մշակու-
մտութիւնութիւնը վերակազմելու մասին:
«Նոր-Դար»-ի առաջիկայ համարը
այս կը տեսնի վաղը՝ կիրակի, ամսիս
7 թ:
ՄԵԶ ԳՐՈՒՄ ԵՆ
ՀԱՄԱԽՈՍՑ — Լուր է պտուտում, որ
ապրիլի 7-ին տեղս կը ժամանէ Կովկասի
պայծառափայլ կառավարչապետը տեղն
ու տեղը կը գործադրութիւն անելու:
ԹԱՐԻԶԻՑ (Գարսի). — Այս օրերս Ատ-
պատականի հայոց կեդրոնական դպրոցի
համար Թաւրիզում Ղալայի և Լիլայի
մէջ տեղը գնում է մի պատրաստի շէնք
20,000 ռուբլով: Զէնքն ըստ ամենայնի
լարմար է գալոցի: Փողն ամբողջապէս
դեռ չէ վճարուած: Եւս կայ բարեբար
անձերի օգնութեան վրայ:
ՌԱՇԻՑ (Գարսի). — Նորին մեծու-
թիւն Մուղաֆֆեր-Էդգին շահը մեր
քաղաքի վրայով պիտի անցնի դէ-
պի արտասահման: Այդ առթիւ քաղաքի
գաւառի խանութները գոնեւ բոլորն էլ
կապուտ գոյնով ներկուի, փողոցների
քանդումը անդրիւր նորոգուի և այլն:
Նորին մեծութիւնը կը բարեհաճի Ռաշտ
ժամանել մուհարէմ ամսի 12-ին կամ
14 թ (ապրիլի 8-ին կամ 10-ին): Հահը
Թահրանից ճանապարհուել է մարտի
25-ին: Քաղաքիս հայ բնակչութիւնը և
կնիցեցու փողոցում, արտեղց պիտի
անցնի Նորին մեծութիւնը, մտադիր է
մի յաղթական կամար կառուցանել:
ՄԱՐՇԱՆՑԻՑ (Գարսի). — Քաղաքի
գաւառը իջլալ-է-միլլէ՝ պաշտօնական
եղաւ, և մինչդեռ սպասում էր, որ
նրան կը յաջորդի քաղաքիս նախկին
ընդունակ գաւառը Մայիլ-է-միլլէ, և
հետագայիւ լուր բերեց, որ գաւառը
նշանակուած երրորդաւորը նախ-է-միլ-
լէ, մի աղետաւոր մի պաշտօնային:
Անձրեւները չափազանցութեան հաս-
նող առատութեամբ շարունակում են
տեղալ: Վերջին օրերի սաստիկ ցուրտը
փշուրեց պտուղների մեծ մասը: ամենա-
ղգալի մնաց ստացողը նշաններն եղան:
ԳԵՏԵՐԲՈՐԳԻՑ. — Մարտի 25-ին «Ба-
гогоди. Собрани»-ում տեղի ունեցու-
մի հայկական ներկայացում. խաղացին
«Բաղդասար» արարած: Խաղը թոյլ էր,
ժողովուրդն ստիպուած էր ներկայացման
կիսում սուս վերադառնալ: Այդ բանն
տեղի վրայի եղաւ այն ժամանակ, երբ
երաժշտականները «Հայկական օրհներ»
անուն տակ ինչ-որ եղանակ տաղադ-
րին, որին օտարները «կիրկիզսկի օր-
հներ» էին անուանում: Մուրը բաւ-
ար էր:

Երբ ներկայացման օգտի կէսն իրենց
մնայ, Դերասանը համաձայնում և գա-
լիս է տեղս: Քաղաքիս թատերասերները
հրաժարում են «արտիստ» խաղին
մասնակցելու: Իսկ հրաւիրող պարոնները
կարողութիւն չունեն խաղալու, չնայած
որ մի օրերը էլ ճարել են:
— Այս օրերս Մոսկուայում լոյս է տես-
նելու Երեանի հայոց թեմական դպրանոցի
նախկին տեսուչ Բիլլի Սիմեոն Հահ-
նաղարեանի աշխատասիրած «Հայոց
թեմական հոգևոր դպրանոցների կանո-
նադրութեան նախագիծը»: Դրքը բաղ-
կանալու է մօտաւորապէս 200 էջից և
բաժանուելու է ձրի հայ հոգեբարձաններին
և ուսուցիչներին:
— Ս. Էմիլիանից. — Մարտի 21-ին, Ե-
րեկոյեան, ճեմարանում նշանակուած էր
գրական երկրորդ հանգուցեալ Գ. Ղևոնդ
Սիլիանի յիշատակը յարգելու համար:
Հրաւիրուած էին ամբողջ միաբանութիւն-
ը և ուսուցչական խումբը: Ուսանողնե-
րից մէկը կարգաւ Միքիթարեան միա-
բանութեան մասին, իսկ երկուսը բաւա-
նանք շող կերպով խօսեցին Ալիշանի
գրական աշխատութեանց մասին: Կար-
գացուցեցին ուսանողները, իսկ մէջընդ մէջ
երգում էր երգչիկ խումբը: Երեկոյեան
աշող անցաւ:
ԵՐԵՎԱՆԻՑ. — Մարտի 25-ին, երեկո-
յեան, քաղաք. ժողովարանի դահլիճում
կայացաւ թեմ. դպր. երգչեղութեան
ուսուցիչ պ. Ս. Դեմուրեանի համերգը:
Երգչիկ խումբը բաղկացած էր մօտ 45
հոգուց: Համերգն սկսուեց «Շողիք շան»
ժողովրդական երգով, Դեմուրեանի ինք-
նուրայն ձայնազարդ եղանակով: Խմբո-
վին երգեցին «Հասն ամառ» ջանք, «Հասն
գլխուս» և այլ ժողովրդական երգեր:
Խումբը բաւականին լաւ էր պատրաս-
տուած: Գ. Դեմուրեանը սող երգեց-
նրա ձայնն այնքան էլ մշակուած չէ
դեռ ևս: Երաժշտականներից աչքը էր
ընկնում պ. Մեհրաբեան, որ յաջող կեր-
պով երգեց Զիբակի ժողովրդական եր-
գերից: Երգեցին և մի քան բուսերէն
երգեր: Համերգին մասնակցողները պ.
Դեմուրեանին շուրջիցին արած թեմայ մի
ծխատու, իսկ թեմ. դպր. աշակերտ
ները թարմ ծաղիկներից մի պսակ,
Դահլիճը համարեա լիքն էր: Այսպիսի
համերգները մեր ընած կանանում բա-
ցատիկ երեւոյթներ են: Եթէ այս բացա-
ռութիւններն էլ չլինէին, ինչ պիտի
լինէ իսկապէս մեր կանանցը:
— Երկրորդու մեր քաղաքը բերած
բարեբեքից ու նորութիւններից մէկն
էլ չէ՛նք լսում լարախաղացների խումբն է, որ
չարած մի քանի անգամ քաղաքիս
կեդրոնական հրապարակներից մէկում
փայտեր է խփում գետնին և տափ ու
զուռնայով սկսում խաղալ: Անգլին
բազմութիւն է հաւաքում հանդիսական-
ներին, և այդ միջոցին զրպանահատ-
ներն և այլ սրկաններ ազատ ասպարէզ
և յարմար առիթ են գտնում սրան-նրան
պիղկելու:
— ԶՈՒՂՈՒՑ. — Տարօրինակ բաներ մեղա-
նում չաւ են պատահում, բայց աւելի
տարօրինակ հետեւեալն է: Տեղացի մի
բաղկալ, մի ձիապան և մի բարտաշ,
կամենալով շատ և շուտ փող աշխատել,
նաժանով դիմում են Թիֆլիս մի դերա-
սանի և հրաւիրում տեղս «Համալեւ» և
«Օթիլլա» ներկայացնելու այն պայմանով,

որ ներկայացման օգտի կէսն իրենց
մնայ: Դերասանը համաձայնում և գա-
լիս է տեղս: Քաղաքիս թատերասերները
հրաժարում են «արտիստ» խաղին
մասնակցելու: Իսկ հրաւիրող պարոնները
կարողութիւն չունեն խաղալու, չնայած
որ մի օրերը էլ ճարել են:
— Այս օրերս Մոսկուայում լոյս է տես-
նելու Երեանի հայոց թեմական դպրանոցի
նախկին տեսուչ Բիլլի Սիմեոն Հահ-
նաղարեանի աշխատասիրած «Հայոց
թեմական հոգևոր դպրանոցների կանո-
նադրութեան նախագիծը»: Դրքը բաղ-
կանալու է մօտաւորապէս 200 էջից և
բաժանուելու է ձրի հայ հոգեբարձաններին
և ուսուցիչներին:
— Ս. Էմիլիանից. — Մարտի 21-ին, Ե-
րեկոյեան, ճեմարանում նշանակուած էր
գրական երկրորդ հանգուցեալ Գ. Ղևոնդ
Սիլիանի յիշատակը յարգելու համար:
Հրաւիրուած էին ամբողջ միաբանութիւն-
ը և ուսուցչական խումբը: Ուսանողնե-
րից մէկը կարգաւ Միքիթարեան միա-
բանութեան մասին, իսկ երկուսը բաւա-
նանք շող կերպով խօսեցին Ալիշանի
գրական աշխատութեանց մասին: Կար-
գացուցեցին ուսանողները, իսկ մէջընդ մէջ
երգում էր երգչիկ խումբը: Երեկոյեան
աշող անցաւ:
ԵՐԵՎԱՆԻՑ. — Մարտի 25-ին, երեկո-
յեան, քաղաք. ժողովարանի դահլիճում
կայացաւ թեմ. դպր. երգչեղութեան
ուսուցիչ պ. Ս. Դեմուրեանի համերգը:
Երգչիկ խումբը բաղկացած էր մօտ 45
հոգուց: Համերգն սկսուեց «Շողիք շան»
ժողովրդական երգով, Դեմուրեանի ինք-
նուրայն ձայնազարդ եղանակով: Խմբո-
վին երգեցին «Հասն ամառ» ջանք, «Հասն
գլխուս» և այլ ժողովրդական երգեր:
Խումբը բաւականին լաւ էր պատրաս-
տուած: Գ. Դեմուրեանը սող երգեց-
նրա ձայնն այնքան էլ մշակուած չէ
դեռ ևս: Երաժշտականներից աչքը էր
ընկնում պ. Մեհրաբեան, որ յաջող կեր-
պով երգեց Զիբակի ժողովրդական եր-
գերից: Երգեցին և մի քան բուսերէն
երգեր: Համերգին մասնակցողները պ.
Դեմուրեանին շուրջիցին արած թեմայ մի
ծխատու, իսկ թեմ. դպր. աշակերտ
ները թարմ ծաղիկներից մի պսակ,
Դահլիճը համարեա լիքն էր: Այսպիսի
համերգները մեր ընած կանանում բա-
ցատիկ երեւոյթներ են: Եթէ այս բացա-
ռութիւններն էլ չլինէին, ինչ պիտի
լինէ իսկապէս մեր կանանցը:
— Երկրորդու մեր քաղաքը բերած
բարեբեքից ու նորութիւններից մէկն
էլ չէ՛նք լսում լարախաղացների խումբն է, որ
չարած մի քանի անգամ քաղաքիս
կեդրոնական հրապարակներից մէկում
փայտեր է խփում գետնին և տափ ու
զուռնայով սկսում խաղալ: Անգլին
բազմութիւն է հաւաքում հանդիսական-
ներին, և այդ միջոցին զրպանահատ-
ներն և այլ սրկաններ ազատ ասպարէզ
և յարմար առիթ են գտնում սրան-նրան
պիղկելու:
— ԶՈՒՂՈՒՑ. — Տարօրինակ բաներ մեղա-
նում չաւ են պատահում, բայց աւելի
տարօրինակ հետեւեալն է: Տեղացի մի
բաղկալ, մի ձիապան և մի բարտաշ,
կամենալով շատ և շուտ փող աշխատել,
նաժանով դիմում են Թիֆլիս մի դերա-
սանի և հրաւիրում տեղս «Համալեւ» և
«Օթիլլա» ներկայացնելու այն պայմանով,

սպասում և զոր մտային: Պ. Արեւիկան
աշխատեց և արագ փաստաբան Ալա-
վերդեանի դերը: Նոյնը կարելի է ասել
Մայրոսեանի, ա. Փառանձեմի, պ. պ.
Պետրոսեանի և Ստեփանեանի համար:
Հատ տիպերական էր պ. Անտոնեանը
Բարսեղ Գալստիանի դերում: Այլ և
խաղացին Մեծապատի. մուրացկաններ
որ նոյնպէս աշխատեցին արագան: Ա-
նտոնեան պէս աշխատեցին ընկնում պ. Ա-
րեւիկանը Արեւիկան աղայի դերում և պ.
Անտոնեանը Մանուկ աղայի դերում: Ան-
մար Գալստիանի Մեծապատի մուրաց-
կաններն ինչքան էլ տեսնես, էլի չես
բեզբալի տեսնելուց: Պ. Արեւիկանը Արե-
ստոյն աղայի դերի մէջ Նոր-Նոր բաներ
է մտցրել, որ ասելի ծիծաղելի է դարձ-
նում այդ տիպը: Պ. Արեւիկանին շատ ծա-
փահարեցին և մի ամս (50 ր.) մատու-
ցին:

Գ. Բ...նան

ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԵՐԳԵՐԸ

ՆԻ ՀԱՅՐ ԿՈՄԻՏԵՍԻ ԿՈՆՏԵՆՏԸ
(Նախա խմբագրութեան)

Յայտնի է, որ մինչև 70 ական թուա-
կաններն այն կարծիքն էր տիրում ընդ-
հանրապէս, որ հայ ժողովուրդը թէ ազ-
գային վերականգնութիւնն ստեղծելու և թէ
իւր զգացմունքներն արտայայտող ժողո-
վրդական երգեր յօրինելու ընդունակ չէ,
ուրեմն և հայաստանը non cantat: Այդ
կարծիքը վերականգնութեան վերաբեր-
մամբ փառասուցն ի հարկէ, երբ լոյս
տեսաւ 1874-ին, 1899-ին «Դաւիթ» և
Մեհերձ ազգային վէպը, որի վարկանա-
ները քանի գնում ասելի շատանում են,
և ով գիտէ էլ քանի այդպիսի ստեղծա-
գործութիւններ երևան են գալու:

Վերջինիս կարծիքը սխալ է և ժո-
ղովրդական երգերի վերաբերմամբ, որոնց
ազին և էութիւնն այժմ գալի են: Հայ-
կական ժողովրդական երգեր մեզ յայտ-
նի են շուրհ եւ միջնադարից:—Ինչո՞ւ են
Քուրդիկ նահապետի, Մկրտիչ Նաղաշի,
Զրիգոր Աղթամարցու և այլոց երգերը,
որոնք լոյս են տեսել ապագութեամբ:
Ժողովրդի արտիք ըզլիսած երգեր են զը-
լանք, որոնք նոյն իսկ այժմ երգւում են:
«Թիւնակ» Քուրդիկ նահապետի երգերն
այժմ էլ երգւում են Անիայ կողմերում,
իսկ Զրիգոր Աղթամարցուն՝ Վանի և
Մուկան կողմերում: Իսկ որ այդպիսի
երգերի մի քանի ժողովածներ կարելի է
կազմել դեռ անյայտ մնացածներից, այդ
անկասկած է: (Եւ շատ խորը չեմ գնում
մինչև Բողոքեան երգերը):

Ի նկատի պիտի ունենալ և այն հան-
գամանքը, որ մանաւոր միջնադարեան
երգիչները (աշխատեցին նոյն իսկ մինչև
Ժ. դարը) շատ երգել, խաղեր, տաղեր
(վերջին երկուսը երգերի տեսակներ են՝
նայած իրենց չափին և կազմութեան)
երգել են օտար լեզուով, առանձնապէս
թուրքերէն, որի պատճառներէն է նախ
այն, որ հայերը երկար ժամանակ լինե-
լով պարսից, թաթարներ, թուրքերի և
այլ ազգերի իշխանութեան ներքոյ՝
ընկալեցին լեզուներէն էլ պիտի ազդուէին
և իրենց գրականութեամբ ու լեզուով:
Իսկ միւս կողմից թուրքերէն լեզուն
շատ յարմար ու սահուն է մանաւոր
խաղերի համար: Այժմ ևս աշուղներ կան,
որոնք թուրքերէն են երգում և ինչ
զարմանք. չէ որ «թուրքերէն շատ սաղ
ա գալիս», ինչպէս այդ աշուղներն են
ասում: Սգաւոր մայրերն ևս յաճախ ի-
րենց աղիւ բալլերի վրայ թուրքերէն
բայեաթի են ասում:

Միջնադարում մի քանի երաժշտական
գաղութներ կային հայաստանում, որոնց
միջոցով և երգերն ասելի կազմակերպ-
ւում և ցրւում էին: Եւ շատ զարմանալի
էլ կըլինէր իսկապէս մտածել, թէ մի
ազգ, որ իւր հնութեամբ ու իւր որոշ
գիւրջով պատուար տեղ է գրաւում
պատմութեան մէջ մի ազգ, որ զարեւ
շարունակ իւր սեպհական իշխանութիւնն
ունենալուց և քաղաքական մեծ դեր

խաղալուց յետոյ աշխարհիս ամենախիտ
տանջանքների ըզլից յաճախ տեսնել է,
ասում եմ՝ այսպիսի մի ազգ շատ զար-
մանալի կըլինէր, որ իւր ուրախութիւն-
ներն ու արտաբերութիւնները, իւր վիշտը,
ցար և այլ զգացմունքները չերգէր:

Զէ, հայն իւր զգացմունքները խորը
կերպով արտայայտել է թէ հոգեւոր և
թէ աշխարհական երգերով, այդ երգերի
մէջ դրել է նա և իւր սիրտը, հոգին:
Դրանցից աշխարհական ժողովրդական
երգերը բուն հասարակ ժողովրդի ստեղծ-
ագործութիւնն են, որոնց մէջ արտա-
յայտւում են ժողովրդի զգացմունքները,
նրա կենցաղից որոշ գծեր, սովորու-
թիւններ, ծէսեր և այլն:

Այդ երգերը բուն հայկական ոգի ու-
նենալուց զատ՝ ունին և բուն հայկական
հղանակներ: Թէև մեր շարականները և
մեկնակները մէջ օտար եղանակներ բա-
ւական են կան, բայց ժողովրդական եր-
գերի հղանակներն ազգային են, որոնք
և շատ մօտ են հայ ժողովրդի և այդ
երգերի ոգուն:

Մեծ մասամբ այդ հղանակներն ըս-
քանչեւի կերպով յարմարւում են երգե-
լի ոգուն և բնաւորութեանը: Ժողովուր-
դը շատ խոհուն կերպով եղանակը յար-
մարեցնում է երգի բաներին և զգաց-
մունքներին: Հայ ժողովուրդը կարծէր
շատ լաւ է հասկացել, որ երգը, երա-
ժշտութիւնն ամենախիտաբաւ լեզուն է,
որով մարդ իւր ներքինն արտայայտել
կարող է. երգն ևս խօսք է, եղանակն
ևս խօսակցական բնաւորութիւնն պիտի
ունենայ, որով և ասելի լաւ մարդս ար-
տայայտել կարող է իւր զգացմունքները:
—մի պարզ ճշմարտութիւն, որ դեռ մշ-
բուրի համար ընդունելի է: Ժողովրդա-
կան ուրախ (սիրտ, հարսանիքի, պա-
րբերքի), ախար (սպոր, տրտմութեան,
պանդխտութեան), գաշտային աշխա-
տանքների (գութանի, սայլերգի) և
այլ երգեր շատ ընդունելի եղանակներ ու-
նին՝ իրենց ըզլիսողականութեան և կազ-
մութեան համեմատ:

Մեր կրթութեւն և ժողովրդի մարդու
համար շատ հեռաքրքրական և անբա-
ժայուր են իսկապէս ժողովրդական եր-
գերը, որոնք ի հարկէ պէտք է ժողովի,
զտել և կանոնաւոր ներդաշնակութեամբ
թարմանցնել:

Այս կողմից հայկական երաժշտու-
թեան անկասկած ամենամեծ ծառա-
յութիւնն է մատուցել և մատուցել է ս.
Էմիլիանի միջամտութեամբ: Եւ Գոմիտա-
վարդապետը: Արժանապատիւ հայրը, որ
առանձին, աշխի ընկնող տաղանդ ունի
երաժշտութեան՝ թէ հոգեւոր և թէ աշ-
խարհական մասերի մէջ, զովելի եռան-
դով արտասահմանից վերադառնալուց ի
վեր իրեն առաւել նուիրել է ժողովրդա-
կական հղանակներին, երաժշտութեան
ժողովրդական մասին:

Մի քանի անգամ արդէն ընդ-Դարա-
նի ընթերցողներն առիթ են ունեցել կար-
դալու հայր Գոմիտա-վարդապետի արա-
րողութեան մասին, որ ի հարկէ առա-
ջինն է իւր որոշ կազմութեամբ, այժմ
խօսեցր մասնաւորապէս նրա ժողովրդա-
կան երգերի ներդաշնակութեան մասին՝
մի քանի անգամներով միայն:

Յարգելի Գ. Գոմիտապ, որ շատ հը-
մուտ է ժողովրդական եղանակներին ու
նրանց կազմութեանը, հաւատում, մշա-
կում (ի հարկէ եղանակներն անփոփոխ
թողնելով) և կարելի է ասել հոգեւոր-
ական ներդաշնակներն արտայայտող իւր
երաժշտական մեզական գաւազանով
զարթեցնում է և նոր օյժ տալիս այդ
հղանակներին: Լսեցէք նրա, օրինակ,
գութանի երգերից մէկը (մենք առիթ
ենք ունեցել լսելու), իսկոյն դուք ձեզ
կըզգաք դաշտում, ուր գիւղացին հոր-
վելով զամէշներին ջշում է կըրնում «հօ-
գութէ, հօգ քաւելով, երբմն իւր ու-
րախ ելելններով և ուրախութիւնն ար-
տայայտող եղանակով, որ նշան է թէ
գութանը հոգի թմբի ծայրն է հասել և
վերադառնալու է կամ ակի ճկատուն
արտայայտելով և այլն.—այդ բոլորը

կենդանի կերպով պատկերանում են ձեր
առաջ. կամ թէ լսեցէք Միփանայ քա-
յերա երգը, որ Գ. Գոմիտապ ժողովրդա-
կան երգերի ծայրէր համարում է կարող
է, իսկոյն կըզգաք, որ դա քաջերի եր-
գած երգ է, որ ազգական բնաւորու-
թիւնն ունի. սքանչելի ներդաշնակու-
թեամբ հնչող ձայներն արտայայտում
են յարձակման նշանը, կամ արեւն թա-
փելու, վրէժ առնելու զգացումը և այլն:
Այդպէս էլ սիրտ, հարսանիքի, պա-
ղատի և այլ երգերն իրենց համապա-
տասխան զգացմունքներն են արտայա-
տում: Մարդ հիանում և ապշում է, ամ-
բողջովին զգացմունքների ծովի մէջ է
ընկնում, երբ լսում է արժ. Գ. Գոմիտա-
պի ներդաշնակած ժողովրդական երգերը,
էլէ-ենքը: Հայր Գոմիտապ միանգամայն
ժողով է իւր մասնագիտութեան ժողո-
վրդական ճիշդի մէջ: Ով առիթ է ունե-
ցել լսելու և մեզ պէս քաջը բաւակա-
նութիւն ստանալու՝ նա լաւ հասկնալ
կարող է անշուշտ այսպիսի ներդաշնա-
կութեամբ կազմութեւն երգերի ոյժը:

Եւ բարեբախտաբար Գ. Գոմիտապ եր-
բան կոնցերտներ է տալիս ճեմարանում,
որից անմասն չեն մնում երեմն և ս.
Էմիլիանի միջամտութեան ու Երևանից և
Վաղարշապատից պատուաւոր հիւրեր:
Այսպիսի մի կոնցերտ տուց յարգելի
հայր սուրբը և մարտի 30-ին ս. Լուսա-
ւորչի տանի օրը. այս կոնցերտն այս
տարւոյ մէջ երկրորդ կոնցերտն է
(Երբ յունուարի 14-ին էր՝ Նորին Վե-
հապաւոթութեան անուանակոչութեան օ-
րը): Գոնցերտն այս անգամ ասելի բարդ
կազմութիւնն ունէր, և երգերը բոլորովին
նոր էին:

Կոնցերտը կազմում էր երեք մասե-
րից.—հոգեւոր, օտար և հայ ժողովրդա-
կան մասերից. երգերը՝ թուով 31 կտոր
էին, մեծ մասը ժողովրդական:
Կոնցերտն սկսեց ճշմարիտ մեքս-ով,
որ շատ աշող-էրեքաշնակուած ապա-
ճեմարանի ուսանողներից մէկը մի թիթի
պատմական տեսութիւն արեց հայ երա-
ժշտութեան վրայ, որից յետոյ երգուե-
ցին հոգեւոր երգերը, որոնցից շատ ա-
շուղ անցան «Նորահայր», «Ով պարսի-
նայի», «Սուրբ ես, ճէր», «Էմիլիանին ի
հօրէ»: Ապա ուսանողներից մէկը խօսեց
յայտնի իտալացի Ջուզեպպէ Վերդիի
մասին, տուց նրա կենսագրութիւնը և
մի անգամ ձգելով նրա գրութեան իւր
կանգ առաւ «Ամա» ի վրայ, որից
յետոյ լսումք երգեց այդ օպերից մի
կտոր՝ «Ճեմարան», որ աշող էր. դրան
յաջորդեց մի կտոր գերմաներէն մի եր-
գից, որ սուր երգեց հայր երաժշտապե-
տի անգլանիկ աշակերտ ճեմարանի ու-
սանող Ս. Միլիքեան իւր գեղեցիկ բա-
րեւոտով:

Ծափահարութիւնները վերջ չունէին:
Գէտ ժամ տեղութիւնն ունեցող ան-
տեղալից յետոյ սկսեց կոնցերտի մը-
նացած՝ ժողովրդական մասը: Սկզբում
հարսանիքան ծէսերն ու երգերը: Ապա
բեմ ելաւ հայր երաժշտապետն ինքը և,
խօսելով ընդհանրապէս ժողովրդական
երաժշտութեան մասին, բացատրեց մա-
նաւորապէս գութանի երգերի ոգին ու
կազմութիւնը: Յարգելի Գ. Գոմիտա-
պի և Օրինակներով բացատրելու ժա-
մանակ մերթ ընդ մերթ ծափահարու-
թիւններ էին տեղի ունենում: Բեմից
իջաւ թէ չէ, ճեմարանը թնդած խմբի
ձայներով: Խումբն երգում էր հայր երա-
ժշտապետի իսկական փառքը կազմող
կտորներից երկու երևելի կտորներ «Լօ-
աւալ գութանի երգը», որ շատ բարդ
կազմութիւնն ունի, և «Միփանայ քա-
յերա»:

Անբողջ է իշխել, թէ ներկայ հիւրերն ինչ-
պէս արտայայտեցին իրենց գոհունակու-
թիւնը և երաժշտապետին: Օհագին բազ-
մութիւն կար Երևանից, որ յաւաքուէս
կոնցերտի համար էր եկել, ներկայ էին
և ս. Էմիլիանի միջամտութեան և Վաղար-
շապատից պատուաւոր հիւրեր, պաշա-
նական և անձնաւոր: Օմները հիացած
է շատ լաւ տպավորութեան տակ հիւ-

առցան ուղիքներն աշողութիւն և
անելի ևս կարողութիւն մաղթելով
հայր Գոմիտապին, որ մասնաւորա-
պէս ժողովրդական երգերի և ընդ-
հանրապէս հայկական երգերի համա առ-
նելէ աշխիս ամեն լսողի: Մենք շատ
մխիթարւում ենք և ի սրտէ ուրախա-
նում, որ հայութեան կեդրոն սուրբ էջ-
միտին այդ կողմից նախանշելի դրու-
թիւնն ունի յանձնի գովելի Գ. Գոմիտա-
պի երաժշտապետի:

Մ. Արշէն

Ս. Էմիլիան, 31 մարտի

ՀՈԳԻՄԱՐԶԱԿԱՆ
ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՄԵՋԱՆՈՒՄ

1

Մարտի 10-ին նշանակուած էր հոգա-
բարձրական ընտրութիւն Երևանի թեմ.
հոգաբարձի համար. այդ պատճառով տե-
ղիս եկեղեցիներից ընտրուած էին 10-ա-
կան պատգամաւոր—ընդամենը 60 հոգի:
Ժողովը կայացաւ 55 պատգամաւոր-
ների մասնակցութեամբ և նախագահու-
թեամբ սէր Սուրբաս արք. Եպիսկոպոսի,
Սկսեցին նախնական զործողութիւն-
ները և ընտրողական թերթիկներից
կազմուց ընտրելիների մի ընդարձակ
ցուցակ: Այդ ցուցակից դուրս եկան բո-
լոր այն անձինք, որոնք բաց է թա-
ցաւ հոգաբարձուցն ընտրելուց, իսկ աս-
պարհում մնացին 12 անուններ միայն,
այսինքն հրաժարուած հոգաբարձութեան
տեղով կազմի և մի քանի նրանց համա-
միտներն անունները:

Սրբ. նախագահը, երբ որ տեսութե-
թիկների այդ արդիւնքը, դիմեց ժողո-
վին մի քանի համեմատ խրատական խոս-
քերով:

—Դարձներ, —ասաց նա,—այս թեր-
թիկներից դուք ցուցակից երևում
է, որ մնում են ընտրելու այն անձինք,
որոնք մի քանի միւս առաջ հոգաբար-
ձու էին և մի տարի ու կէս շաբաթած
հրաժարուցին պատճառաւորութիւնից և
որոնք, չնայելով Վեհափառ Հայրապետի
եռակի թախանձանքին, այնուամենայնիւ
յետ չվերցրին իրենց հրաժարականը:
Այսօր ընտրելի անձինք դարձաւ նոյն
են մնում: Դարձներ, այսօր դրութիւնը
փոխուած չէ. նոյն Վեհափառն է ազգիս
Գեար և նոյն փոխանորդն է, որի հետ,
ինչպէս ասում էք, յարաբերեցին. ու-
րում ինչ կարիք կայ այսպէս վարուե-
լու. արդեօք ու մի ցոյց չի լինի մեր
հոգեւոր իշխանութեան դէմ. արդեօք,
ներկայ հոգաբարձուցների նայելով, ու
մի օպտակ չի լինի, ծեծ չի լինի, որ
մեկը տալիս ենք մեզ . .

—Այո, —պատասխանում է պատգա-
մաւորներից մէկը, մի փաստաբան.—այս
ցուցակով պատգամաւորն արեւած է հո-
գեւոր իշխանութեանը, և, իմ ինքնասի-
րութիւն յազգեցած համարելով, եւ էլ
հրաժարում եմ ընտրելի լինելուց:

Մի ուրիշ փաստաբան խօսք խնդրե-
լով հակառակից այդ յանդուգն խօսքե-
րին և նոյնպէս խոհեմութեան հրաւիրե-
լով խնդրեց դարձ և լուրջ վերաբերուել
զործին. ի միջի այլոց ասելով, որ թէ
նախկին հոգաբարձութիւնը չկարողացաւ
տեսնել զործը, ինչո՞ւ չէ այսօր հրաժար-
ւում, տեղի տալիս նորերին փորձելու
իրենց օյժն ու կարողութիւնը, որոնց
նորերն ասելի հեռաւոր կըլինին և չեն
յարուցանել այսպիսի խնդիրներ և հա-
կաճաբարութիւններ:

Սրբ. նախագահը օչիբրե սպանալիք,
ինչպէս կեդրում է Օ—Դօն, այլ
իրեւ տեղեկութիւնն ասաց, որ ինքը Վե-
հափառից ունի հրահանգներ, որոնցով
ինքը կամայ թէ տեղաւոր ստիպուած
կը լինի զեկապարուելու, և իբրեւ պա-
ցոյց կանչեց տեսչի պատճենակատարին,
որն և նոյնութեամբ հաստատեց:

Սրբանց յետոյ բանկուցին կըրեքը,
ամեն ինչ գիտակցօրէն սխալ բացատրե-
լով և պարզ ու լսելի իշխաններով դուրս
խօսեցին հակառակներից շատերը դա-
լինից. բայց մէկը նրանցից, տեսնելով
թէ ինչ սխալ են ասում, իսկոյն յետ

կանչեց նիստը շարունակելու. բայց սրբ-
բազանն արդէն նախաձեռնակեց դուրս
էր գնում...

Ինչ ասել կօզէ, որ ժողովը փակուեց
ինքն ըստ ինքեան:

II

Ընթերցողը զօցէ ցտկանայ իմանա-
նալ հոգաբարձուների հրաժարման և
կըկին ներս մտնելու պատճառը:

Գործարաններ այդ, մի փոքրիկ աղ-
նարկ զգնելով և մօտ անցելով վրայ:

10—12 տարի առաջ մի քանի ազա-
տամիտ համարածներ իրենց արեւա-
նակներով սկսեցին խառնուել հասարա-
կական ժողովրդական գործերին, կամե-
նալով, իրենց խնդրով, մտնել նաև զազ-
լացներում նոր հոսանք, նոր ուղղութիւն,
ապալելով եղածը, վերականգնելով ի-
րենցը, նորը և պահել իրենց միանգա-
մայն անկախ հոգեւոր իշխանութիւնից:
Դրա համար աշողների ընտրել այսպիսի
հոգաբարձուներ, ի հարկէ իրենց միջից,
որոնք պիտի ապալէին հանգուցեալ
հիւրեղ եպիսկոպոսին, որ այն ժամանակ
փոխանորդ էր Երևանի հոգաբարձու
Սեդրակ Մանգինեանին, որը տեսուչ էր.
դուրս հանել նաև եղած ուսուցչներին
և փոխարինել նրանց նորերով—իրենց
ցանկացած մարդկանցով...

Ընտրուելով այդ ուղղութեամբ հոգա-
բարձուներ, նրանց առաջին գործն եղաւ
Ս. Մանգինեանից ազատուել, մի քա-
նի ուսուցչիների հեռացնել և նրանց տե-
ղը բերել շուր նորերը, որոնցից երկուսը
մինչև անգամ արտասահմանի գիւղում-
որներ էին: Բայց այնքան էլ հեշտ չէր
հիւրեղ եպիսկոպոսին տապալել և ան-
խրաբանցում ու խառնակութիւններ... և
կարծեմ վերջը հրաժարականներ:

Նոր ընտրութիւններ կայացան արդէն
նորէն արեւապիկոպոսի ժամանակ և
ընտրուցան մօտաւորապէս նոյն անձինք
և հէնց առաջին ամսում տեսչական հար-
ցի պատճառով հրաժարուցան մի քա-
նի և դրանց փոխարինեցին կանգի-
տանները: Վեհափառ իւր կողմից ըս-
տիպուցեալ նշանակել Բարսեմեանին տե-
սուչ:

Նախկին հրաժարուած հոգաբարձուների
բերած շուր ուսուցչիների շնորհիւ պատ-
ուաւորացան մեծամեծ խաղաղամեծներ
ու խառնակութիւններ: Եւ խառնակութիւն
հոգաբարձուներ, տեսչի և ուսուցչիների գէտ և
վերջն այն տեղն հասաւ, որ անսուչ Բա-
րսեմեան ստիպուած եղաւ մի քանի ա-
միս պառկել հիւանդանոցում, իսկ մի
ուսուցչի վրայ էլ տարձանակ արձակե-
ցին:

Ինչ ասել կօզէ, որ ինչպէս 4 ուսու-
ցչիներից մէկին, գլխաւորին, հոգաբար-
ձութիւնն անմիջապէս արձակեց, իսկ
միւս 3-ին մի կերպ գիմարու մինչև ուս-
ման վերջը և ապա ազատ համարեց նը-
նանց դպրոցում ուսուցչութիւն տեսնուց:

(Գր. Զարեհեան)

Էմիլի Երեմիան

համի օրերումն էր ապրում: Եթէ ուրիշ եւրոպական և այլ ազգեր տարիներով են առաջադիմում, սրանք դարձելով անգամ տեղիներէ չեն շարժուում...

Այսօր, որ կիրակի է, ճաշից յետոյ հանդիսատես եղանք մի հետաքրքրական տեսարանի: Քաղաքս պիտի ժամանէր Միքայել-Ռեզա-աղա մուշտայիզը (պարսկական հոգեւոր պետ, որ հաստատ է մատարապէս մեր պատերազմին, թէ պէտք և շատ ընդարձակ իրաւունքներով: Նրա մի խօսքը բաւական է ամբողջ ժողովուրդը ոտի կանգնեցնելու): Խիստան կոչուած լայն ու երկար փողոցում, Գեղ-Մեշիկ աւերակ մզկիթի մօտերը, ժամը 4-ից սկսած գնացող-եկողի թիւ ու համար էկար. ամենքն էլ խառնաժան-բը փակել էին, իրենց հոգեւոր պետի տեսութեան արժանանալու և նրա քաղաքական քննադատութեան ու աշխի համոզմունքի տալով հասնելու իրենց մտազոյն: Ժամը 5-ին մօտ է. փողոցը հեղհեղ էր լցում էր Մուշտայիզը Սահար-դիւանի այգումն է, այնտեղից ճանապարհուել է արդէն և թիշ յետոյ պիտի անցնի մեր առջև ու լայն փողոցի մէջ հոգեւոր պետի գէճը: Իսկ հայերի կողմից պաշտօնական պատգամաւորութիւնը կանգնած է մեզանց հետո: Գոհ-հոյ խորը պատրաստ, որ մուշտայիզի օտերի տակ մորթի: Մի խօսք դեր-վիշեր թուով մօտ 40 հոգի, երկուսով անցան մեր առջևից, բայց տեսնելով որ լուսանկարչական գործընթացը բերան ուղղուած է դէպի իրենց՝ մի քանի կանգ առան և ապա շարունակեցին առաջ գնալ. այդ նշան է, որ գայիս է մուշտայիզը, և արդարեւ փողոցի միւս ծայրից խուռն բազմութեամբ շրջապատուած գայիս էր նա. այնքան բազմութիւն կար, որ, ինչպէս ասում են, զլխարկ գցելէ՝ զլխի կը մնար: Մուշտայիզ տեսնում էին նրա պատգամաւոր, որի մէջ նստած Թէհ-բանից եկել էր մինչև քաղաքիս սահմանները. այդ պատգամաւորը նմանում էր անտիկ փողոցի փակ կաթիլ, առաջին երեք կողմից ապակեծածիկ. պատգամաւորը քաշում էին երկու ջորի, մէկը յետեւից լուսած, միւրը՝ առջևից: Քիչ յետոյ մօտեցան մուշտայիզը նստած ջորու վրայ. նրա հանդերձ՝ ամբողջապէս սպիտակ կաթից էր, ձեռքերին բրդեայ ձեռնոցներ, տասնեակ մոլաներ և սէլիդներ շրջապատել էին նրան և աշխատում էին պաշտպանել ամբոյնի հոսանքից, որը գլուխը կորցրածի պէս ուղղում էր սրբի ձեռքը կամ գոնէ շորը համարելով. խեղ-ճին ալ ու ձախ կողմից. քաջընում էին և թիշ էր մնում վայր պիտէին գրաստից. ըստ երևութիւնի նա տալիս էր այդ ճնշումից. բարտաւոր էր նա, ով գուն ձեռքը կարողանում էր կպցնել նրա հանդերձին, ձեռքին և նոյն իսկ գրաստին: Այս ամբողջ թափառել ընթացքում մոլաները քաղցրածայն երգում էին տրեւեան հոգեւոր երգեր, իսկ ամբողջ շարունակ լայն (ողջոյն) էր գայում, մինչև թագաժառանգի տունը, ուր մուշտայիզը ներկայանում է թագաժառանգին և ապա ընչ հանգստանալուց յետոյ գնում իւր բնակարանը: Ըստ արեւելեան սովորութեան, ընդհանր էին ուղարկուած թագաժառանգի և այլ բարձրաստիճան անձերի կողմից շնորհակալ (զարդարած ձիաներ) և ճանապարհին զոհուած էին ոչխարներ:

Մահեղական օրէնքով մարդկանց, կանանց և մանուկներ հոգեւոր պետերի պատկերները նկարելը միջը է համարում. բայց մենք այդ դէպքում օրինազանց գտնուեցանք:

Միքայել Ս. Սարգս:—Գնահատուողի նախկին ատենադպիր՝ ծերունի Իսակ Սերգէի հրաժարութիւնը կամ մահից յետոյ են ինձ համարում էի այդ պաշտօնի թեկնածու, այն հիմունքով որ միւսինքն ինչպէս անհայտ, եւ զանազան թիւերից ատենադպիր կրկինեմ. Սակայն Սակայն Սարգսի իմ դէմ բռնած ընթացքից ես նկատեցի, որ նա չի ուզում ինձ այդ պաշտօնը տալ. ինձ թուում էր, որ նա հաւանում էր ինձ. երբ տէր Պետրոսը սինոդին բողոք էր տուել և ինձ վկայ դրել, ես վկայեցի, որ Սակայն Սարգսը զիտութեամբ է կեղծել Յարութիւնեան օրդու մետրիկականը և Սարգսի քահանայից 25 օրընթիւ իրեն տուգանք է աւելու: Բայց այդպէս չէ. մետրիկականը ոչ թէ նախագահն է տալիս, այլ կոնսիստորիան, ուստի այն շնչուած տողն արձանագրութեան սկի մէջ, որի համար առել եմ, թէ Սակայն Սարգսը շնչեց և պատուիրեց գրել ըստ հրամանի կոնսիստորիայի փոխանակ ըստ հրամանի նախագահի (Սակայն Սարգսի), սխալ է: Այդ մասին լսել էի մեծածառ ատենադպիրը:

Դատարան. — Բայց դուք էլ միմեծանի պրոկուրորին գրած թղթերի բողոքների մէջ բողոքովին ձեր այժմեան առաջին հակառակն էք գրել. մօտ եկէք և տեսէք անա այս ձեր գրած բողոքն է թէ ոչ:

Մ. Ս. Սարգս. — Այո, հակառակն եմ գրել, այդ իմ գրած բողոքն է: Նախագահ. — Ուրեմն դուք սարքել էք (ВЫДЪЯВИЛИ) այդ մեղադրանքները Սակայն Սարգսի վրայ:

Միքայել Ս. Սարգս. — Այո, սարքել ենք, որովհետեւ վրդովուած էինք, երբ կարծում էինք, թէ Սակայն Սարգսը մեզ թընամի է:

Նախագահ. — Դուք գաղտնի ճանապարհով կոնսիստորիայից թղթեր ցոյց էք տուել տ. Պետրոսին, որ նա հիմք առնելով բողոք է գրել էլ միմեծանի սինոդին Սակայն Սարգսի վրայ:

Մ. Ս. Սարգս. — Ոչ, այդ տեղեկութիւնները նա ստացած կրկին իւր հօրեղործից՝ կոնսիստորիայի արխիեպիսկոպիտից:

Միքայել Ս. Սարգս. — Գնահատուողի նախկին ատենադպիր՝ ծերունի Իսակ Սերգէի հրաժարութիւնը կամ մահից յետոյ են ինձ համարում էի այդ պաշտօնի թեկնածու, այն հիմունքով որ միւսինքն ինչպէս անհայտ, եւ զանազան թիւերից ատենադպիր կրկինեմ. Սակայն Սակայն Սարգսի իմ դէմ բռնած ընթացքից ես նկատեցի, որ նա չի ուզում ինձ այդ պաշտօնը տալ. ինձ թուում էր, որ նա հաւանում էր ինձ. երբ տէր Պետրոսը սինոդին բողոք էր տուել և ինձ վկայ դրել, ես վկայեցի, որ Սակայն Սարգսը զիտութեամբ է կեղծել Յարութիւնեան օրդու մետրիկականը և Սարգսի քահանայից 25 օրընթիւ իրեն տուգանք է աւելու: Բայց այդպէս չէ. մետրիկականը ոչ թէ նախագահն է տալիս, այլ կոնսիստորիան, ուստի այն շնչուած տողն արձանագրութեան սկի մէջ, որի համար առել եմ, թէ Սակայն Սարգսը շնչեց և պատուիրեց գրել ըստ հրամանի կոնսիստորիայի փոխանակ ըստ հրամանի նախագահի (Սակայն Սարգսի), սխալ է: Այդ մասին լսել էի մեծածառ ատենադպիրը:

Դատարան. — Բայց դուք էլ միմեծանի պրոկուրորին գրած թղթերի բողոքների մէջ բողոքովին ձեր այժմեան առաջին հակառակն էք գրել. մօտ եկէք և տեսէք անա այս ձեր գրած բողոքն է թէ ոչ:

Մ. Ս. Սարգս. — Այո, հակառակն եմ գրել, այդ իմ գրած բողոքն է: Նախագահ. — Ուրեմն դուք սարքել էք (ВЫДЪЯВИЛИ) այդ մեղադրանքները Սակայն Սարգսի վրայ:

Միքայել Ս. Սարգս. — Այո, սարքել ենք, որովհետեւ վրդովուած էինք, երբ կարծում էինք, թէ Սակայն Սարգսը մեզ թընամի է:

Նախագահ. — Դուք գաղտնի ճանապարհով կոնսիստորիայից թղթեր ցոյց էք տուել տ. Պետրոսին, որ նա հիմք առնելով բողոք է գրել էլ միմեծանի սինոդին Սակայն Սարգսի վրայ:

Մ. Ս. Սարգս. — Ոչ, այդ տեղեկութիւնները նա ստացած կրկին իւր հօրեղործից՝ կոնսիստորիայի արխիեպիսկոպիտից:

Միքայել Ս. Սարգս. — Այո, սարքել ենք, որովհետեւ վրդովուած էինք, երբ կարծում էինք, թէ Սակայն Սարգսը մեզ թընամի է:

Նախագահ. — Դուք գաղտնի ճանապարհով կոնսիստորիայից թղթեր ցոյց էք տուել տ. Պետրոսին, որ նա հիմք առնելով բողոք է գրել էլ միմեծանի սինոդին Սակայն Սարգսի վրայ:

Մ. Ս. Սարգս. — Ոչ, այդ տեղեկութիւնները նա ստացած կրկին իւր հօրեղործից՝ կոնսիստորիայի արխիեպիսկոպիտից:

Միքայել Ս. Սարգս. — Այո, սարքել ենք, որովհետեւ վրդովուած էինք, երբ կարծում էինք, թէ Սակայն Սարգսը մեզ թընամի է:

Նախագահ. — Դուք գաղտնի ճանապարհով կոնսիստորիայից թղթեր ցոյց էք տուել տ. Պետրոսին, որ նա հիմք առնելով բողոք է գրել էլ միմեծանի սինոդին Սակայն Սարգսի վրայ:

Միքայել Ս. Սարգս. — Այո, սարքել ենք, որովհետեւ վրդովուած էինք, երբ կարծում էինք, թէ Սակայն Սարգսը մեզ թընամի է:

Նախագահ. — Դուք գաղտնի ճանապարհով կոնսիստորիայից թղթեր ցոյց էք տուել տ. Պետրոսին, որ նա հիմք առնելով բողոք է գրել էլ միմեծանի սինոդին Սակայն Սարգսի վրայ:

Մ. Ս. Սարգս. — Ոչ, այդ տեղեկութիւնները նա ստացած կրկին իւր հօրեղործից՝ կոնսիստորիայի արխիեպիսկոպիտից:

Միքայել Ս. Սարգս. — Այո, սարքել ենք, որովհետեւ վրդովուած էինք, երբ կարծում էինք, թէ Սակայն Սարգսը մեզ թընամի է:

Նախագահ. — Դուք գաղտնի ճանապարհով կոնսիստորիայից թղթեր ցոյց էք տուել տ. Պետրոսին, որ նա հիմք առնելով բողոք է գրել էլ միմեծանի սինոդին Սակայն Սարգսի վրայ:

Մ. Ս. Սարգս. — Ոչ, այդ տեղեկութիւնները նա ստացած կրկին իւր հօրեղործից՝ կոնսիստորիայի արխիեպիսկոպիտից:

Միքայել Ս. Սարգս. — Այո, սարքել ենք, որովհետեւ վրդովուած էինք, երբ կարծում էինք, թէ Սակայն Սարգսը մեզ թընամի է:

Նախագահ. — Դուք գաղտնի ճանապարհով կոնսիստորիայից թղթեր ցոյց էք տուել տ. Պետրոսին, որ նա հիմք առնելով բողոք է գրել էլ միմեծանի սինոդին Սակայն Սարգսի վրայ:

Մ. Ս. Սարգս. — Ոչ, այդ տեղեկութիւնները նա ստացած կրկին իւր հօրեղործից՝ կոնսիստորիայի արխիեպիսկոպիտից:

Նախագահ. — Դուք գաղտնի ճանապարհով կոնսիստորիայից թղթեր ցոյց էք տուել տ. Պետրոսին, որ նա հիմք առնելով բողոք է գրել էլ միմեծանի սինոդին Սակայն Սարգսի վրայ:

Միքայել Ս. Սարգս. — Այո, սարքել ենք, որովհետեւ վրդովուած էինք, երբ կարծում էինք, թէ Սակայն Սարգսը մեզ թընամի է:

Նախագահ. — Դուք գաղտնի ճանապարհով կոնսիստորիայից թղթեր ցոյց էք տուել տ. Պետրոսին, որ նա հիմք առնելով բողոք է գրել էլ միմեծանի սինոդին Սակայն Սարգսի վրայ:

Մ. Ս. Սարգս. — Ոչ, այդ տեղեկութիւնները նա ստացած կրկին իւր հօրեղործից՝ կոնսիստորիայի արխիեպիսկոպիտից:

Միքայել Ս. Սարգս. — Այո, սարքել ենք, որովհետեւ վրդովուած էինք, երբ կարծում էինք, թէ Սակայն Սարգսը մեզ թընամի է:

Նախագահ. — Դուք գաղտնի ճանապարհով կոնսիստորիայից թղթեր ցոյց էք տուել տ. Պետրոսին, որ նա հիմք առնելով բողոք է գրել էլ միմեծանի սինոդին Սակայն Սարգսի վրայ:

Մ. Ս. Սարգս. — Ոչ, այդ տեղեկութիւնները նա ստացած կրկին իւր հօրեղործից՝ կոնսիստորիայի արխիեպիսկոպիտից:

Միքայել Ս. Սարգս. — Այո, սարքել ենք, որովհետեւ վրդովուած էինք, երբ կարծում էինք, թէ Սակայն Սարգսը մեզ թընամի է:

Նախագահ. — Դուք գաղտնի ճանապարհով կոնսիստորիայից թղթեր ցոյց էք տուել տ. Պետրոսին, որ նա հիմք առնելով բողոք է գրել էլ միմեծանի սինոդին Սակայն Սարգսի վրայ:

Մ. Ս. Սարգս. — Ոչ, այդ տեղեկութիւնները նա ստացած կրկին իւր հօրեղործից՝ կոնսիստորիայի արխիեպիսկոպիտից:

Նախագահ. — Դուք գաղտնի ճանապարհով կոնսիստորիայից թղթեր ցոյց էք տուել տ. Պետրոսին, որ նա հիմք առնելով բողոք է գրել էլ միմեծանի սինոդին Սակայն Սարգսի վրայ:

Միքայել Ս. Սարգս. — Այո, սարքել ենք, որովհետեւ վրդովուած էինք, երբ կարծում էինք, թէ Սակայն Սարգսը մեզ թընամի է:

Նախագահ. — Դուք գաղտնի ճանապարհով կոնսիստորիայից թղթեր ցոյց էք տուել տ. Պետրոսին, որ նա հիմք առնելով բողոք է գրել էլ միմեծանի սինոդին Սակայն Սարգսի վրայ:

Մ. Ս. Սարգս. — Ոչ, այդ տեղեկութիւնները նա ստացած կրկին իւր հօրեղործից՝ կոնսիստորիայի արխիեպիսկոպիտից:

Միքայել Ս. Սարգս. — Այո, սարքել ենք, որովհետեւ վրդովուած էինք, երբ կարծում էինք, թէ Սակայն Սարգսը մեզ թընամի է:

Նախագահ. — Դուք գաղտնի ճանապարհով կոնսիստորիայից թղթեր ցոյց էք տուել տ. Պետրոսին, որ նա հիմք առնելով բողոք է գրել էլ միմեծանի սինոդին Սակայն Սարգսի վրայ:

Մ. Ս. Սարգս. — Ոչ, այդ տեղեկութիւնները նա ստացած կրկին իւր հօրեղործից՝ կոնսիստորիայի արխիեպիսկոպիտից:

Միքայել Ս. Սարգս. — Այո, սարքել ենք, որովհետեւ վրդովուած էինք, երբ կարծում էինք, թէ Սակայն Սարգսը մեզ թընամի է:

Նախագահ. — Դուք գաղտնի ճանապարհով կոնսիստորիայից թղթեր ցոյց էք տուել տ. Պետրոսին, որ նա հիմք առնելով բողոք է գրել էլ միմեծանի սինոդին Սակայն Սարգսի վրայ:

Մ. Ս. Սարգս. — Ոչ, այդ տեղեկութիւնները նա ստացած կրկին իւր հօրեղործից՝ կոնսիստորիայի արխիեպիսկոպիտից:

Եւ բարձրագոյն ուղիք: Խնդրում ենք, թոյլ տուէք վերացնել թիւքիմացութիւնը: Մենք պատգամաւորներն ալ. շարժաբեկներն secret (եզերի secreto) ոչինչ չենք նկատել ընկերական դատի մասին, այլ ընդհակառակը, առաջադիւծ ենք և ընկերական դատը իբրեւ ընկերութեան պաշտօնական վճիռը, ուսկի ծանոցել ենք այդ կէտի բացատրութեան վրայ, բայց, ինչպէս յետոյ երեւց, նա այդ պաշտօնական տեսակցութիւնը յետոյ դեռ տարակուսանքի մէջ էր, ուստի և մեզանց մէկը ոչ պաշտօնական տեսակցութիւններ ժամանակ էլ ստիպուած էր նրան կրկին հասկացնել, որ ընկերական դատն էլ ընկերութեան այն պիտի պաշտօնական վճիռն է, ինչպէս և դուէլը, մի բան, որ նա սակայն և այնպէս մերժեց, առարկելով որ ինքը չի ցանկանում իւր կարծիքները մասնաւոր մարդկանց դատաստանին յանձնել:

Գալով այն խնդրին, թէ ձեռնարանական ընկերութիւնը հրաւիրելով վերադիւծալ պարտնին դուէլի շինք ընկերներէ մէկին և նրա «կենտրոնը» գնդակի քմահաճոյքի տակ՝ դնել է ցանկացել, որ մասին ոչ մենք, ոչ ընկերութիւնը և ոչ ինքը պ. շարժաբեկան հաստատ մի բան ասել կարող էր, քանի որ մենամարտի ձևը վճռում է պատուոյ-տանանը (Ehren gericht) մենամարտը ընդունուելուց յետոյ:

Ուսանողներ՝ Յ. Իւզաւաշան
Գ. Կարապետեան

Լայպցիգ, 29 մարտի (ն. ա.)

Խմբագիր հրատարակիչ՝
ՍՊԱՆՈՐ ՍՊԱՆՈՐԱՆՈՐ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

№ 4711
Каптол
ЛУЧШАЯ ВОДА ДЛЯ ВОЛОСЪ,
ДЛЯ ОЧИЩЕНИЯ, ОСВѢЖЕНИЯ,
УКРѢПЛЕНИЯ ГОЛОВНОЙ КОЖИ,
ОЖИВЛЕНИЯ НЕРВОВЪ.
ОСОБЕННО ПРОТЯВЪ ГОЛОВНОЙ ПЕРХОТИ И СПРЯЖЕННОЙ СЪ НЕЮ ЧЕСОТЫ И ВЫПАДЕНИЯ ВОЛОСЪ.
ПРИГОТОВЛЕНА ПО УКАЗ.
Д-ра Л. И. ХИТОВЪ.
КАПТОЛЬ НЕ СОСТАВЛЯЕТ СЕКРЕТНАГО СРЕДСТВА.
ЕДИНСТВЕННЫЙ ФАБРИКАНТЪ
ФЕРД. МЮЛЛЕРЪ С-Я.
ПОСТАВЩИКЪ ДОРА ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА.

М.) № 173252 18-12

ЛУЧШІЙ
ЦВѢТОЧНЫЙ
О-ДЕ-КОЛОНЪ
№ 4711
РЕЙНСКІЕ БУКЕТЫ
ПРЕВОСХОДНЫЕ, ПРОДОЛЖИТЕЛЬНЫЕ
И ДЕШЕВЫЕ ДУХИ ДЛЯ ПЛАТКОВЪ
ВСѢХЪ ЦВѢТОЧНЫХЪ
И МОДНЫХЪ ЗАПАХОВЪ

(М.) № 128415/26 12-7

ԳՐԱՆՔԻՑԻՔ ԸՄԵՆ ՏԵՂ

Ս. Վ. ԼԵԲԵՂԵԻԻ

Մի քանի օրում բոլորովին ոչնչացնում է հնացած մագդոնները և խայերն արմատով հանդերձ: Պէտք է պահանջել միայն կառավարութիւնից հաստատուած ընդ № 22473 էտիկետն ունեցող դեղը: Վաճառում է Թիֆլիսում—գեղատընային ապրանքների առևտրի կովկասյան ընդ. և Բագուի ու Բաթումի բաժանմունքներում:
(896) 25-2

ԲԱԳՈՒԻ ՀԱՅՈՑ ՄԱՐԴԱՍԻՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆԻ ՏՈՒՆԸ իւր պահեստում ծախու ունի հետևեալ իրերէնները և առարկաները.

- 1) Ձանալան տեսակ զգեստներ և սպիտակեղէններ, 2) Տեղաշոր, 3) Ուղեկաններ, 4) Չեմոզաններ, 5) Թղթի տոպրակներ, 6) Ամեն տեսակ կարտոնի արկղիկներ, 7) Բռնոցներ (ручки для пакетов), 8) Պակիւս—գործարանների և շոգենաւների համար:

Նոյն տեղն ընդունում են և պատուէրներ. պատուէրները կատարում են արագ. ամենայն ճշտութեամբ և շատ չափաւոր գներով: Ընդունում են նաև կազմարարական պատուէրներ:

Հասցէն՝ Баку, Верхне-приютская ул. д. Шредера, близъ пожарной команды. Телефонъ № 713
(0) 5-2

ԹԻՖԼԻՍԻ ԲԱՆԿԱՅԻՆ ՎԱՐԿԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ

Եւ յայտարարում է ի գիտութիւն ընդհանրութեան, որ Բորժոմում, Վա. րանցովսկայա փողոցում, հանրային ջրերի ծառաստանի մօտ, առաջիկայ ամառային սեզոնի համար վարձու է տրուում Թիֆլիս քաղաքին պատկանող (նախկին Իրիտումեանի) երկհարկանի քարաշէն ամառանոցը կահաւորուածքով և ծառայանոցներով հանդերձ: Սծառանոցը մինչև սեզոնի սկիզբը նորոգորած կը լինի և վարձով կը տրուի ամբողջովին կամ իւրաքանչիւր հարկն առանձին: Ըյս ամառանոցը ՎԱՃԱՌՈՒՄ Է: Վարձու գինը կամ վաճառման արժէքն իմանայու համար խնդրում են դիմել Թիֆլիսի քաղաքային վարչութեանն ամեն լի օր, առաւօտեան ժամը 10-ից սկսուած մինչև օրըւայ ժամը 3-ը:
(904) 3 1

ԹԻՖԼԻՍԻ ԲԱՆԿԱՅԻՆ ՎԱՐԿԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ

Եւ յայտարարում է ի գիտութիւն ընդհանրութեան, որ սոյն տարուայ ապրիլի 6-ին, օրուայ ժամը 12-ին, իւր առանում աճուրդ է նշանակուած կապալով տալու աֆիշների 4 տիւն, որոնք յարմարեցրած են առևտրի համար: Աճուրդին մասնակցել ցանկացողները կարող են գայմաններին տեղեկանալ առ. ժամը 9-ից սկսուած քաղաքային վարչութեան 4 բլ. բաժանմունքում:
(905) 1-1

ԲՐՈՎԱՐ ԵՒ ԸՆԿ.
ՀԱՐՈՂՆԵՐ
ՇԱՂԻԿՆԵՐԻ
Օ-ԴԵ-ԿՈԼՈՆԻ
որի յատկութիւնը բարձր է մրցութիւնից
ՀԱՆԱԶԱՆ ՀՈՏԵՐ

Անման գեղ ըրանը ողողելու համար:
(М.) № 54254/5 2-1

ՇԵՐԻՆԳԻ ՊԵՊՍԻՆԵԱՆ ԷՍՍԵՑԻԱ
պատրաստում է գաղտնի խորհրդական պրոֆեսոր դր. Օ. Լիբրէյն ընցնալով
ՍՈ ՈՂԵՐՈՒՄԻ Է
Կերպիւրի և խմորների գործածութեան մէջ եղած
ՌԵԼՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԲՈՂՈՐ ՀԵՏԵՆԵՐԵՐԸ
Չերինգի պատկանելի էսսենցիան
գրգռում է արթնանի ու մարսողութիւնը,
SCHMING'S GRÜNE APOTHEKE Berlin N. Chausseestrasse 19. / Վաճառում է Թուսիայի
գեղատաշին խանութներում
(М.) 205895 12-2

ՀՐԱՒԻՐԻՈՒՄ ԵՆ
ԹԱՏԵՐԱՄԵՐՆԵՐ ԵՒ ՍԻՐՈՂՆԵՐ,
որոնք կրցանկանալին մասնակցիլ մի շարք հայկական ձրի ներկայացումների: Սեզոնը սկսուելու է հոկտեմբերի 1-ից մինչև մեծ պատի առաջին շաբաթը: Ցանկացողներին խնդրում են դիմել ԳՐԱՒՈՐ կերպով հայոց դրամատիքական ընկերութեան անդամ իշխ. Մարիամ Թումանեանին, Բարեաթիւնսկայա փող. № 8: Ընպայման հարկաւոր է յայտնել հետեւեալ տեղեկութիւնները. 1) անունը և ազգանունը, 2) մանրամասն հասցէն և 3) մօտաւորապէս ինչ տեսակ դերեր կրցանկային յանձն առնել:
(901) 3-1

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ ՆՈՐ ԳԻՐԸ
ՆԱՐ-ԴՈՍ
ՍՊԱՆՈՒՄԸ ԸՂԱՒՆԻՆ
Վ Ի Պ Ա Վ
Գինն է 30 կոպէկ
Դիմել՝ Баку, книжная торговля Буниатова, կամ Тифлис, ред. „Норъ-Даръ“.

СЕКРЕТЪ ГЛИЦЕРО-ВАЗЕЛИНОВОЕ
КРАСОТЫ МЫЛО МОЛОДОСТИ
A.C.I.Y.иK. МОСКВА. 20 коп. кув.
(М.) 168632 6-6

ԹԻՖԼԻՍԻ ԲԱՆԿԱՅԻՆ ՎԱՐԿԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ
Կանոնադրութեան § 69-ի համաձայն հրաւիրում է պ. պ. լիազօրներին

ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԻ

որը տեղի է ունենալու սոյն 1902 թուի ապրիլի 7-ին, առաւօտեան ժամը 10 ին Թիֆլիսի քաղաքային խորհրդի նիստերի դահլիճում:

- Պարագմունքի առարկաները.
- 1) Գննել և հաստատել 1901 թ. հաշիւը վերադիտող մասնաժողովի եզրակացութեամբ հանդերձ:
 - 2) Վերաստուգող յանձնաժողովի զեկուցումը:
 - 3) Գննել և հաստատել 1902 թ. ելմտացուցները վերադիտող մասնաժողովի եզրակացութեամբ հանդերձ:
 - 4) Վերադիտող մասնաժողովի զեկուցումն իւր գործողութիւնների մասին:
 - 5) Վերադիտող մասնաժողովի և վերաստուգող յանձնաժողովի միացեալ առանի զեկուցումն ընկերութեան շէնքի կառուցման մասին:
 - 6) Ընկերութեան վարչութեան զեկուցումը նախագահի պաշտօնը դիւրեկտորին և դիրեկտորներին պաշտօնը կանգիտատներին յանձնելու ժամանակամիջոցի և կարգի մասին
 - և 7) Ընտրութիւն պաշտօնատար անձների: Պիտի ընտրուեն՝
ա) վարչութեան մի դիրեկտոր՝ Գ. Բ. Տէր Ըսատուրովի փոխարէն,
բ) վերադիտող մասնաժողովի երկու անդամ, ի փոխարէն ժամանակամիջոցը լրացած լինելուն պատճառով հեռացող Ը. Ս. Տուրինովի և Ը. Գ. Ջաւրիկի,
գ) դիրեկտորների երկու կանգիտատներ ի փոխարէն Ը. Ս. Գորգանովի, որը հեռանում է ժամանակամիջոցը լրացած լինելու պատճառով, և ի փոխարէն Գ. Ն. Թաթուզովի, որը ստանձնել է դիրեկտոր Գ. Ի. Գորգանովի պաշտօնը
և դ) վերաստուգող յանձնաժողովի երեք անդամ. (903) 1-1